Ave maria regina celorum Ave gracia plena domina domino(rum)
Ave virgo mater christi que sola verba concepisti de spiritu sancto
in te credidisti cum angelo mente respondisti Ecce ancilla domini
fiat michi secundum verbum tuum genuisti et edidisti salvatorem mundi
Ave preclarissima stella fons puteus aquarum viventium tu es
verte ab omnibus te petentibus petimus [illegible] tuos [illegible]
misericordie ad nos convertere et te ad audiendum
precibus nostris placatum ut filium tuum in carnatum dignata es
[illegible] inclita ita ut [illegible] nos [illegible] Ave
[illegible] secula [illegible] et [illegible] qui [illegible]
fiat tuam conceptionem ut plenum [illegible]
veniat ad dominum [illegible] per archangelum gabri-
elem Ave / maria

possessor huius
libelli (

Inventar. 210 – 212

X 15. 4 [illegible] [illegible] September
Jun [illegible]

Deus meus [redacted]
insipienti [redacted]
laus israhe [redacted]
rauerunt e [redacted]
ti sunt in [redacted]
tem sum u [redacted]
et abiectio [redacted]
tur me [redacted]
in domino [redacted]
ipsi uero c [redacted]
uestimenta [redacted]
me [redacted]
um humilia [redacted]
Uniuersum [redacted]
domino gen [redacted]
V vs. Popu [redacted]
Impperium [redacted]
qui simul c [redacted]
ui et non [redacted]
ti mea pota [redacted]

[redacted] et mor
[redacted] netrice
[redacted] osla in

amoris ergo offert

Simonis Polkowic
fratri Pauper

Ave maria regina celorum ave ...
Ave virgo mater ... per sola verba ...
... angelo ... responsum ...
fiat michi secundum verbum tuum ... et ...
Ave ... fons ...
... omnibus petentibus petitum ...
misericorditer ad nos ...
precibus ... tempora ...
... ut ...
... secula ...
... ut ...
veniat ad ...
... maria

possessor hu...
libelli

Inum. 250 –

X 15. 4 ... Uh
... ...

que usque
... rsum me
... bam
... beneplaci
... ter si non
... oluntas tua
... nantes me
... torium me
... framea et
... Exurge
... um deus
... am.
... de
... qui me pse
... cis meis do
... tatem tuam
... di me

Philalethes

Maffei Vegij Laudensis ad Eustathium Prefatio.

CUm repeterẽ nuper animo Eustathi fra
ter id quod sepe soleo: tam puersos in om
ni mortaliuꝫ statu corruptosq; viuẽdi mo
res / attenderemq; nihil non plenum frau
dis et improbitatis: aggressus sum nouaꝫ
breuemq; et (vt puto) non iniocundam in
genij lucubrationem. que etsi primo con
spectu admirationem tibi fortasse sit alla
tura: ꝙ q; in condendis poematibus studia mea hactenꝰ im
penderim: liberam nunc primum solutamq; dictioneꝫ ample
ctar: quum animaduerteris tamen diligẽtius rei de qua scri
bendum fuit inuentionem: non modo non admiraberis: sed
vltro etiam qualecunq; est quod egimꝰ approbabis. Nam in
primis nec ab poete officio discessimus: quod per se satis ista
scriptio atq; aperte manifestat. nec licet poema ediderimus:
potuimus facile opus dialogo contextuꝫ: quod presertiꝫ neq;
tragicum neq; satis comicum est adstrictioribus numeris ex
plicare. Quod si quibusdaꝫ fortasse videbitur oratio nostra
mordatior q̄ vel ego soleam: vel delicata multorum ingenia
patiantur: rogatos eos velim vt rationem animi nostri equa
nimius suscipientes existiment: non tam me omnium homi
num q̄ humanorum omniũ statuum vitam coarguisse. putẽt
q; non ita damnasse me mortales scelerum eorũ / vt non aliq̃s
tamen ex singulis eorum statibus credam bone frugi semper
extitisse. Hos ego: si qui sunt temporibus nostris: non dubi
to pro constantia virtutis eorum libello meo congratulatu
ros. reliquos vero qui cõsciẽtia flagitiorꝝ suorꝝ acti dicta om
nium pariter et scripta in se iaci suspicantur / video et accusa
turos susceptum laborem nostrum. et vt ad risum sunt faci
les et aliquãdo irrisuros. Sed age accusent atq; irrideant vt
libet. quos certe minoris pendo q̄ floccos indumenti mei.
Te autem germane charissime cuius egregiam virtutem et

cum virtute coniunctum mirum litterarum amorem ac studi
um intelligo. persuasi mihi: non postremum fore qui scri-
ptiuncule nostre congratulatum ires. quem quoniam ita per
suasi/dignum etiam duxi insup cui eam quasi quodã iure de-
dicarem. Veritatem igit nostram ita vulneratam atq; cruen
tam vti descripsimus tibi mitto tanq; idoneo hospiti. Tu ip
sam et amice et humaniter suscipito: tractatoq; non secus ac
alter Philalethes. Proficiscit siquidem ea ad te libenter. nã
cum sciscitanti illi multum mores tuos integritatẽq; vite cõ-
mendassem: exiluit statim gaudio et pre desiderio quo te vi-
sendi correpta est ocius euolauit. Ornãt alij germanos suos
auro et gemmis preciosaq; supellectile. ego te bonis discipli
nis: claris moribus rectisq; viuẽdi exemplis semp ornare stu
dui. quod et itidez facio in presentiã: Sed cum fluxa illa & mo
mentanea: hec vero stabilia atq; eterna sint. quantum altera
alteris prestet q̃ ignorat nõ ũsipit ille iudicio meo sed isanit.

Philalethes Veritas

PHILALETHES

Q Ue nam es tu mortaliū que per vasta hec
mōtiū inaccessaq; alijs vagaris loca? VE.
Parce me mortalem appellare: que diuino
magis ex semine ꝓcreata sum. PHI. Di-
uinū ē ne numē tibi? VE. Vtiq;. PHI.
Quenam ergo tu celestium es? dic mihi.
VE. Et si mille mihi iterum ingruant
tormenta nunq; tamen meū subticebo nomen. PHI. Quid
tormenta narras? quid est quod propter me extimescas? qui
ledere neq; sciui quēpiam vnq; neq; plane volui. Effare age
nomen tuum. VE. Alethiam graij: veritatem me latini vo-
cant. PHI. Tu ne veritas filia tēporis? VE. Illa ipsa sum:
sed alio inde ex parente orta. PHI. Audiueram equidē quos-
dam credentes ex tempore genitam. VE. Audire potuisti
facile. fuerunt enim certo qui ita crediderint: neq; inepta fue-
rit eorum ratio credendi. nam cum sub aperto semper aere de-
gam: neq; tegar vnq;: latebrisq; vnq; vllis occludar. si tegi
tamen aut occludi per vim forte contingat: tanta sum harum
quas cernis alarum pernicitate: tantaq; corporis agilitate et
aptitudine: vt necubi multum latere: a nullo quoq; diutius
celari possim. que proinde et nuda sum semper vt vides nul-
lo vnq; amictu contecta. Qua ducti illi ratione que veritatis
similis esse videtur: putauerunt me eo patre generatam qui
omnia quantumcunq; occultissime agantur detegit aliquan-
do atq; manifestat. Uerum vt indubitatum parentem meum
intelligas. Audisti vnq; magnum olympi rectorem ex cere-
bro genuisse sapientiam illam quam vocant pallada? hec mi-
hi soror: ille mihi parens: edita sum ego eodem partu: eodem
semine. tantaq; est duarum sororum inter nos volendi ac sen-
tiendi paritas: tanta vultus facieiq; similitudo: vt vtram vi-
deris dicas in nobis nihil preter nominum appellationem dif-
ferre. PHI. O faustum hunc mihi diem melioreq; lapillo nu-
merandum: quo tandem videre te mihi contingit: cuius vi-
dende incredibili iamdiu desiderio flagrabam: propeq; tabe-
scebam. per quas te non quesiui vrbes? per quos non vicos et

oppida: qbus nō anxi⁹ erraui siluis dum te querito: qbus nō mōtibus: qb⁹ nō inuijs et vastis locis: vt quā te vnaz animo mēteqꝫ gerebam: intueri saltē aliquādo possem. O letum me hodie et pbeatū: cui quam nō inueni quesitā totiēs: repire tā dem insperat⁹ casus dedit. Sed tu dic. agnoscis ne me: VE. haud agnosco te. PHI. Tuuz ne philalethem q̄ non est alter amātior tui: VE. Tu ne philalethes meus: PHI. Philalethes. VE. Mi poptatū te offers mihi: quē nō minore videndi desiderio quesiui vbiqꝫ gētiū. Quotiēs inuocaui nomē tuū atqꝫ iclamaui. putauerā te ciuitates colere. frequētē esse inter cōuent⁹ hominū Sperauerā tibi magnū esse et celebre nomē in populis. Sed qbus nūc te video errātem in asperis atqꝫ desertis locis: squalore obsitū: horridulū: veste sordidulum: pallidulum: incomptū: soliuagū: incognitū: despectuz: qd mirū si nusqꝫ tibi dū vbiqꝫ te vocarē exaudiebar. O letaz me nō min⁹ hodie et perbeatā: cui vocatum te antea totiens post longa tandē mala mea inopinat⁹ hic dies atqꝫ locus obtulit. Sed cur (edissere mihi) tam incultus es et veste lacer: tam squalid⁹ et abiectus: cur hec habitas que pre horrore fere etiam loca refugerēt: PHI. Edisseram tibi vt libet. Sed in primis: quādoquidē miserabilior tua conditio videt: expone mihi cur tantis tu confecta vulnerib⁹ tantoqꝫ sis cruore cōspersa atqꝫ fedata: cuius olim tam eximiā esse formam accepera atqꝫ liberalē. cui⁹ ex ore candidiorē sole etiam splendorem scintillare pdicabant: cui⁹ frons neqꝫ hilarior neqꝫ tristior: cuius aspectus neqꝫ deiect⁹ humilius: neqꝫ pfusus licentius: neqꝫ euectus altius: sed reuerenda q̄dā et formidabili q̄si maiestate cōdit⁹ ferebat. Ubi nūc decor ille lōge let⁹ longeqꝫ charites illas exuperās: vbi nō tanta illa forme dignitas simulacris etiā omnib⁹ emēdatior: vbi venustas oris ⁊ elegātia: vbi capillor̄ rutilatio: cādor corpis: honor ocvlor̄ et grā: cur imutata nūc omnia deformata: cōspurcata: coinquinata: Quinā dic mihi ita te cōfoderūt cōfossamqꝫ ita crudeliter affecerunt vt nullam videā sine vulnere sineqꝫ cruore vel minimā corpis ptē: VE. Longū factura essez sermonē si maloruz meor̄ seriē omnem explicare vellez. qd ad auctores tn̄ ptinet

possim eos breui verbo tibi significare: mortales scilicet a q-
bus tã dixi modũ vulnerata atq cruenta sum. PHI. Mor-
tales ergo tantorum tibi malorũ auctores? VE. Mortales.
PHI. Quasi diuinabam nam eorum improbitas satis mihi ac
super manifesta est. quos etiam propter infinita scelerum eorũ turba
ita sum aspernatus ita dedignatus: vt nõ modo a domestica eo
rum consuetudine: sed et ab aspectu insuper me prorsus abstu
lerim: satius ducens mihi existimãsq dulcius in his vastis so-
litudinibus vitam agere: cũ hac vili et trita veste: cũ tuguriolo
vel minimo quo ventos arceam capere tenues cibos. limphas
habere in delitijs: q summa cũ omniũ diuiciarũ atq dignita
tum affluẽtia versari inter tot portẽta flagitiorum: quibus ad sum-
mũ vsq omnia referta sunt mortalium tecta. Que cum neq
oculis conspicere: neq cogitatõe propterea sustinere possim: id fa-
ctum est cuius causam a me querebas: vt tam incultus et squa
lidus elegerim hec horrẽtia magis loca inhabitare. Sed tu:
oro: enarra mihi atq a principio repete causas malorum tuo-
rum: quas vti magna cum attentione ita graui non sine dolore
auditurus sum. VE. Accepisti ne vnq vllas celestes virgi-
nes ab optimo maximoq parente meo ad mortales demissas
fuisse? PHI. Hoc ex te cupio intelligere. VE. Demissa iam
pridem cõcordia: Demissa pax: demissa iusticia et item pudi
citia: demisse innumerabiles alie eximia specie cadẽtiq pu-
dore virgines: Despecte vero a mortalibus omnes ludificate:
profugate: et per totum orbem exagitate: ac demum vnde ve-
nerant regresse sunt. Demisit me postremo amãtissimus mor-
talium parẽs meus: ratus propter maiorem quã preferro vul-
tus mei reuerẽtiã et dignitatem: nõ tam graues modo me in-
iurias excepturam: sed honori insuper magno ac venerationi
apud illos futuram. Et si quid erat quod propter me animo
angeretur: id vnum erat excellentia forme: corporisq nudi-
tas. que eum cogebant obscenas atq impuras aliquorum: si
quas offẽdissem: manus vereri. Sed eo lõge cogitatõem eius euẽtus fefel
lit. q lõge alia crudelitatis magisq obscẽitatis facinora extime
scẽda erãt: que tot ac tãta sustinui: vt cũ audieris pro inhũanitate
vix illa credibilia tibi videãtur. PHI. Ni fallor eãdẽ itellige-

re videor precipuos inter mortales tanti sceleris reos V E.
Quos? PH I. Circulatores et vanos quosdam nouarum arti
um ostentatores. qui vel fucatis herbarum concinnationibus vel
fictarum imaginum gesticulationibus illudunt maxime rudi
popello. quibus nihil est veritate alienum magis atque inco-
gnitum. V E. Parum vel nihil habeo quo istos accusem. Nam
ludunt magis quam ledunt eorum artes. PH I. Mimi ergo te leserunt
et histriones. qui quos volunt hominum gestus et voces ipsi effin-
gere et ementiri possunt? V E. Et hi minus quam superiores. Nam
offendunt neminem vnquam: delectant autem quenque iocis et sali-
bus suis. PH I. At credo manus intulerint qui imposturam faci-
unt: conantes vim nature inferre dum ignobiliores metallo
rum materias in preciosiores vertere atque adulterare vanis ar
tibus suis contendunt: vt vel ditescant magis: vel que non possunt
superstitioso quodam studio magis inuestigent. V E. Deplo-
randa sunt aliunde grauius vulnera mea. quamquam et non nihil (fa
teor) me leserunt hi impostores. Sed puniuntur satis stulti-
cia sua. nam delusi tandem impositique suis per semet impositio
nibus redigi solent ad summam calamitatem. PH I. Leserunt te
ne forsitan aruspices et astrologi ceterique qui diuinationem aliquam
profitentur? qui varios vite mortisque euentus pronunciantes tunc
falluntur maxime cum certius veriusque venturum aliquid se in-
tellexisse arbitrantur. V E. Neque horum vllam in me iniuriam queror.
Nam qui absconditam magis futurarum rerum rationem aperire
atque notam possint efficere/ elaborant plurimum et insudant. qui si
minus quod conati sunt exequuntur: adscribendum id magis
est debilioribus ingenii neruis ac viribus quam prauitati vlli et
malignitati. PH I. At cogor etiam de philosophis male su-
spicari qui cum abstrusa queque nature scrutari morumque rationes
fundare contendant: tot contrarias inter se excitant lites expli
catasque nondum concertationes: vt nulli adhuc certa eorum que
tradunt veritatis via patefiat. V E. Innocentissimas et hi quas
ab iniuria mea manus habent. qui etsi falsa opinantes sepius ma
gis irretiantur erroribus: inuestigandi tamen veri vna omnium
ac par est intentio. ad quod pro suo quisque captu diuersa duci
tur opinionum via. PH I. Qui tandem restant qui tantis te af

fecerint malis nisi gerrarum ineptiarumque pleni logici? qui mendatiis semper et cauillationibus certantes nunc currentes sedere: nunc sedentes currere credi volunt. atque nunc homines asinos risibiles garriendo adstruere conantur. VE. haud istud quidem dixeris. nam precipui ipsi ante omnes quos memorasti: veri cultores sunt. cuius querendi indagandique gratia proponunt tales quasi quasdam ambitiuculas deliramentorumque imagines. sed solida est eorum vis atque arguta. neque gerrarum vt iniquus ac ineptiarum plena. PHI. Credo omnia vt narras. nam nunc in mentem veniunt certissimi omnibusque notissimi hostes ac inimici tui. VE. Qui nam? dic obsecro. PHI. Quis nesciat poetas confictis nescio quibus nugis ac fabularum portentis totum orbem impleuisse. VE. Que indigna audio? PHI. Cur indigna? VE. Nam nullum est mortalium genus a quo magis quam ab his venerata: aucta illustrataque sim. PHI. Cur ergo vulgo fertur poeta omnia fingere et ementiri? VE. Cur et multa alia vulgo feruntur vana. stulta mendacioraque iis quorum poetas insimulant? quod cum cortice verum: vt a sunt: tantum intelligant: ea etiam tantum diiudicant que oculis exterius apparentia intuentur. Sed ad cognoscendas magnas arduasque res oportet latentes celatasque eorum que dicuntur rationes intro speculari: pensareque vim omnium castigo longe ac perpenso examine iuditii. ad quod penetrandum nulla hebetis et crassi vulgi vis quantumlibet magna et acris sufficere potest. PHI. Et quid in se habent poetarum carmina quod lateat verum? fidele: magnificum: dignumque veneratione? VE. Quicquid ad intelligendas varias regum ac populorum res gestas pertinet. vel ad cognoscenda archana nature morumque et vite salubria instituta conducit. Nam a nullius sapientie professore melius quam a poeta diuersorum temporum ac locorum vices situs et gesta scribuntur. neque philosophi nature morumque rationes melius: neque astronomi celi astrorumque vim ac meatus doctius: neque musici vocum numeros et concentus elegantius: neque ceterarum quique suarum artium precepta fidelius quam poete tradunt. atque ideo excellenti quadam denominatione poete quod idem est ac factores appellati sunt. Qua in re non

Pauci seipsos deceperunt. qui cum vix pinguem quendam ac
iudicio satis suo resonantē canorem: syllabarum etiam debi-
tam ꝓportionē viribus suis expresserūt: actutū se heliconis
aquas plenis faucibus hausisse: atqꝫ summū parnasi cacumē
ascendisse arbitrati sunt. Et cum cunctis in disciplinis cuiqꝫ
sua etsi mala placere videamus: mirum tamē est ꝙ in poeticis
maxime id vitio datum sit vt ingenio quisqꝫ suo blandiatur: vt
inepto quis deferat quisqꝫ carmini suo ac tribuat multū: vt
nemo nō musaꝫ suam veluti simia gnatum suum charipēdat
laudet atqꝫ intentꝰ admiretur. At pnecessaria est ad instruen
dum carmē longa auctorū et quidē eruditorū lectio: logus et
inundans litterarum fluuius: qui abundanter suppeditet tā-
ta que dicenda poete incumbunt. Petenda sunt puestigāda
qꝫ diligenter nota queqꝫ et propria atqꝫ rebꝰ suis cognata vo-
cabula. Aduocande sunt non plebeie aut seruiles: vt ita dicā:
sententie. Sed que a vulgi fece segregate: nitido quodam dece-
re ac venerabili sui maiestate resplēdeant. Sed preter hec quod
maius restat: opus est grandi et prompto atqꝫ acri ingenio
quod cogitationes suas faciliter exprimere: polite ordiri: lucu-
lēter narrare queat. quod verba sentētiasqꝫ sciat artificiose ver-
sare: varie distinguere: apte cōtinuare: quod castigate: cōcin
niterqꝫ loqui: moderari auribus: et ꝓ rei cuiusqꝫ dignitate sub
limiter: presse: cōcitate: temperate: oīa psequi possunt. Que
cuncta quoniam arduū ac difficillimū est assequi: ideo qui boni ꝓ-
batiqꝫ poete extiterint: rari quidē et phenicis instar in lucē ꝓ-
dierūt. Sūtqꝫ eoꝝ ingenia diuini magis muneris ꝙ huma-
narum virium. quod cū tot ligati constrictiqꝫ sint vocū ac mēsuraꝝ
legibꝰ: tot vocati a differēdis varijs rebꝰ ⁊ disciplinis: haud
facile illis esset omnia ꝑpetuo feliciqꝫ stilo cōplecti: nisi adiu
uante instiganteqꝫ dei miro assensu ac spiraculo atqꝫ domesti
co contubernio: calescenteqꝫ diuini spiritꝰ igni quodā ac defla-
grāte magis incēdio. quos idcirco etiam furore repleri et de-
bacchante: quasi quopiam ꝓfluuio spiritus circūactos futura se
pius ꝑdicere manifestum est. Nam postqꝫ dulcis illa flamma
cōcaluit: mox vilescere humana: ꝓpria vero fieri et sapere di

uina incipiunt. tum rapitur mens corporei sui quasi ergastu-
li oblita: agiturq; tanq; celo vaga et libera: fruitq; delitijs ei⁹
prophano vulgo incognitis. quas et si nō gustu certo: at ima
gine saltem et odore quodam: cui⁹ suauitudo facile nunq; ex
plicari posset: attingit. Proinde quoq; licētior est causa poe-
tarum: q̄ veluti reges atq; imperatores quas volunt sibi lit-
terarias leges rogant: exempti a cōmuni qua ceteri coartant
grammatica simul et historica necessitate. Inde fit vt q̄ libe-
riores eorum terminos ac fines: offitijq; ipsorum laxiores ha
benas ignorāt: mirentur accusentq; tantum ꝙ fingendi que-
q; sibi licentiam vendicarunt. Sed si intelligerent diuersum
longe ab historicis ceterisq; scriptoribus eoꝝ officiu: cogno
scerentq; diuinam mentis ipsorum cōcitationem: qua succen
si magnoq; quasi precipites impetu rapiuntur: non accusa-
rent modo sed cōmendarent insuper maxime velatas quas
ipsi intexunt figuras rerumq; figmenta. Nam quum carmen
non sine furore mentis diuinoq; afflatu exp̄mi possit: occupa
tum haud esse conuenit poetā in vulgaribus quibusq; ac mi
nutis rebus: Sed excellentem et cum deo fabulantem atq; io
cantem spiritum necesse est liberum agi. et res gestas non hi-
storici more: cuius pedestre magis ac seruile est offitium: ita
explicare vt sub instrumento publico ⁊ fide testium tabellio
nisq; auctoritate claudi videantur. verum sicut vaticinantes
et Apolline pleni solent: oportet rem quanq; ita vt est veraz
exprimere: expromptamq; non cum nuda et rudi simplicita-
te apertam ostentare: sed cum varijs decorisq; velamentis:
tortuosis figurationibus: obliquisq; traductionibus inuol-
uere: atq; per dulces fabulososq; quasi quosdam ambitus et
ambages magnarum rerum veritatem significare: quo festi-
uiorem sic illustrata acquirat sermonis venustatem et leporē
cultumq; decentiorē. festiuiorq; taliter ac decētior facta: sum
mis tantum et prestantibus ingenijs perspecta innoteat. cras
sis vero ⁊ deiectis q̄lib⁹ iners totū abūde scatet vulg⁹: ignota
penitus atq; abstrusa delitescat. Pudet siq̄dē poetā tā p̄cio-
sam suppellectilē suā oīb⁹ passim nisi lectis ⁊ pfectis dare tra-

ctabilem atq domesticam Hinc est vnde inualuit aliquando
vana ea quorundam insc[i]cia: qui quoniam tantum quod ocu
lis subiectum habent intelligant: ausi sunt tam mystico poe-
tarum artificio calumniam inferre: mendaces eos et falsos ap
pellantes propter blandas quas commenti sunt et prurientes
fabulas: nescientes vero poetici offitij modum cuius non tam
proprium est sanctis prodesse exemplis et institutis quam dulci-
bus insuper oblectare verborum inuolucris et figuris: quib⁹
veritatem rerum et magnitudinem non: quod falso ipi putant:
obtenebrarunt et diminnerunt sed exornarunt magis dignio
remque ac relucentiorem reddiderunt. PHI. Magna de poetis
narras. VE. Et que magna et que vera sunt narro. PHI.
Et que vera ego quoque esse puto. Sed expone tu mihi: qui te
ita cruentarunt? VE. Exponam tibi ex ordine. Cum primum enim
iussu magni omnium parentis descendi in terras: libuit prius
quam conuenirem mortales: inuisere inferna loca. vbi quanto ho-
nore fuerim ab omnibus illius regni incolis suscepta: nudaque
a nudis ipsis hospitata: non possem facile vllo sermoue com
prehendere. adeo me rigidus et incultus Charon: adeo me
seueri et duri iudices et pluton ipse magnus ceterique omnes
libenter aduentantem viderunt: visamque admirati reuerentique
maxime et venerati sunt. Mox in mortalium orbem iter aripui
credens etiam maiores longe ab his honores adsecuturam. ita
me vana decepit credulitas mea. Cum primos offendi ingentes
bellatorum exercitus cum multis munitissimis ad expugnan-
das ciuitates machinis. PHI. Nunc rem intelligo. ipsi ergo
illi suis te gladijs et hastis tam acciter confodarunt? VE. mini-
me. etsi enim infinita continue committant flagitia: nunc horum
opes diripiant: nunc illos afficiant vulneribus: nunc alios iu-
gulent: mentiuntur tamen nunquam. PHI. Quonam modo? VE.
Nam non minus impudentia sunt eorum dicta quam facta. quia cum
multa crudelissime rapacissimeque faciant: non aliter tamen ac
fecerint se vel fecisse vel facturos esse vnquam confitentur? PHI.
Probe. Sed qui te: tandem dic: ita grauiter afflixerunt?
VE. conspicata tum vastum pelagus: animo versare cepi: ter-
ras ne prius an maria inuiserem: vicitque sententia vt ad minus freque

tatas turbis vndas me conuerterem. At vix illuc attigeram
coscenderamqꝫ naues: qꝫ primum tunc aculeos malorum meo-
rum experta: conspexi tantam scelerum omniū turpitudinem
quantam: nisi his oculis hausissem: nullo vnqꝫ modo ante mi
hi persuadere potuissem. Horrendum dictu: vidisses ilico in
me omnes impetu facto correptis totam flagellare mali rudē
tibus. quibus cese contuseqꝫ grauiter mihi scapule nigrorem
adhuc suum atqꝫ liuorem aperte testantur. Tum ferire gub
naculis: clauis: antennis: arpagonibus: tonsillis: remis: con-
tis: anchoris. tum iacere trocleas: porticulos: supara: arte-
mones: scalas: parestatas: trāstra: tabulata amplustria: sum-
maqꝫ etiam mali carchesia. Atqꝫ his ego ita primis malis pul
sata: cruoreqꝫ non modico conspersa proripui me inde ocius:
petijqꝫ terras. tum ibi statim aspicio latam et apcam planiciē:
patentes campos: saltus: vineas: prata: hortos: insudantesqꝫ
in ijs longo opere indomitos agricolas. quos etsi olim astrea
dum ab immortalib⁹ emigrasset postremo loco inuiserit: pri
mo tamen ego conuenire statui propter rudiorem simplicio-
remqꝫ ipsorum naturam: rata et pinde humaniores obsequē
tioresqꝫ erga me illos futuros esse. Concessi itaqꝫ illuc contē
plataqꝫ eorum mores vidi que videre dolui furta: rapinas:
insultus: audatiā: pluraqꝫ alia et grauissima scelera. Vix aūt
eos dulciter amiceqꝫ salutaueram: cū stimulis primo ac si bos
illis visa essem me pungere. de hinc stiuas: bures: vomeres:
aratra: dentes: iuga: rastros. hirpicesqꝫ dentatos in me mitte
re aggressi sunt. putatorias etiam falces messorias ac fenarias
tum percutere me acriter cylindris: pāniculis: tribulis: van-
nis: ventilabris. tum ligonibus: bipalijs: sarculis: bidentib⁹
tutijs: fuscinis: runconibus: rastellis: furculis: palis: pticis:
cratibus: corbibus: qualis. Discessi ab eis tandē tam imma-
niter vulnerata. et in vrbes tanqꝫ in tutissimum diuersorium
saluberrimūqꝫ laborum meorū leuamen confugi. cogitans ve
ro qnam ex omnib⁹ q vrbes colerent modestiores essent atqꝫ
sanctiores: in animum induxi mihi sacerdotes primum. Iter
itaqꝫ fuit mihi ad templa arasqꝫ magnorū celitū. speculataqꝫ
itidem ibi diligenter mores habitusqꝫ sacerdotales: delecta-

ta sum certe primo eoꝝ congressu. Nam decens suus erat ha
bitus pariter et incessus. deinde inuocant sepius dei adiuto-
rium: vel ꝓ viuentibus sanctam pacem: vel pro defunctis re
quiem: vel pro vniuersis veniam et misericordiam implorã-
tes. diuinas semper laudes sublata voce resonabant. Nõ nul
li etiam publice ꝯclamantes nũc virtutes summa laude: nũc
vitia graui accusatione persequebant: atq; ab his deterrebãt
ad eas magnopere quenq; inuitabant. Placuit mihi hec ex-
terior vite eoꝝ facies: presertim ꝙ in dei maximi ⁊ optimi col
laudatione quo nihil fieri potest melius aut digniꝰ: semper
eos occupatos videbam: cupiensq; in eorum strictiorez veni
re familiaritatem: introiui incõtanter secretos etiam ipsoruz
thalamos. vbi preterea que viderim singula exterioribꝰ mi-
nime interiora respondentia. Sed id saltem non omittaz qui
attrectantes frequenter lectitantesq; breues quosdam codi-
ces: a quorum breuitate nomen etiam illis consonum indide
runt: concitato quodam et prerupto oris motu ferebantur.
biblientisq; instar amphore multa magis quasi obmurmu-
rabãt q̃ proferebant. in quibus quantum coniectura carpe-
re potui: diuinas quas supra memoraui pactiones atq; inuo
cationes faciebant. Sed neq; ego que dicerent facile accipie-
bam: neq; ipsi: vt arbitror: plane intelligebant. ⁊ si qua erant
que percipi possent: ea tantum erant nescio que verba tituba
ta. que magna cum labiorum festinatione ac confusione per-
strepebant. Nec mora: magno in me cum insultu proruerũt.
correptisq; breuibꝰ illis libellis suis in oculos colliserũt atq;
contuderunt. vt dexteruz pene hunc mihi quem lesuz adhuc
vides: eruerint. Cum acerris: arulis: candelabris: cereis: e-
munctorijs: lichnis: lampadibus sacrisq; omnibus vasis. atq;
ipsis postremo que summũ celi regem hominumq; liberato-
rem affixum sustinebant sacratissimis crucibus ita me insecta
ti sunt. vt prope tunc mihi desperanduz omnino esse putaue-
rim. Sed aufugi inde citius subirascẽs multuz tam vane cru
delitati decepteq; de his opinioni mee. Egressa vero fores
templorum: neq; videns ad quos me conferrem: euolaui in
plateas viasq; publicas. Quot tum mihi et quãta se palam

obiecerunt vndiqꝫ ementium vendētiūqꝫ inter se velamenta
atqꝫ mendatia: quanta mercatorum redemptorūqꝫ periuria:
proxonetarum inuolucra: institorum fraudata negocia: nu-
mulariorum ꝓstituta lucra: publicanorum audacissima scele
ra. quante artificum deceptiones et deprauatōes: quāta non
virorum modo sed et feminarum insuper atqꝫ puerorū men-
tita verba pariter ꝛ fact: aquanti et horū fuci. quāte nebule:
quorum: qđ detestabiliꝰ est: eo magis et indoles probat: atqꝫ
magnum aliquid de se polliceri predicat quo mētiri ac magis
fallere assuescunt. Femine in me prime iecerūt fusos: colos:
verticulos: glomera: mataxas: panulas: tibicines: radios:
pensa: acus: calathos: thecas: tum gemmas: lapillos: vnio-
nes: viriolas: annulos: inaures: armillas: chelindros: dextra
lia: lunulas: torques: catellas: murenulas: peuscelidas: semi
cinctia: mitras: anademata: discriminalia: calamistra: specu-
la: matulas: olfactoriola: sudariola: scalptoria: dētifrica: den-
tiscalpia: auriscalpia: atqꝫ innumerabilia que magis etiā me
leserunt vnguētaria vasa elegātioris ꝙ necesse sit forme cau-
sa parata. Post puerorꝫ ingens et cōferta turba raptī me fu
stibus ac saxis impetierūt. Tum populi lōga multitudo vt
hincinde cōcitata fugiebā. atqꝫ omni ex genere artifices que
pro suo quisqꝫ vsu parata habebat instrumēta: magno cū fu-
rore in me miserunt. Vidisses volitare laniorꝫ: cetariorumqꝫ
mensas: traperophera: trutinas: pondera: ferramēta: hamos
vncos: retia: curriculos: nassas: cultros: machaeras: dolabra.
Cocorū pistorūqꝫ aena: cacabos: chyrropodes: creagras: ve-
rua: craticulas: testas: sartagines: patinas: ollas: fidelias: le-
betes: mortaria: pila: rudes: alueos: scaphas: labra: cribra-
cula: palas: rutabula: batilla: fuscinulas: forcipes: vncinos:
scutellas: ꝓmulsidaria: parapsides: coclearia: q̄dras: lāces: ca-
tinos: cauponū ciathos: sciphos: vrceolos: oenophora: pate
ras: obbas: trullas calices: phialas: colūnaria: amulas: cātha
ros: aschophas: lagenas: cōgios: ancones: cymbia: crateres:
amphoras: cados. Pictores: pugillares: stilos: colores: peni
culos: spōgias: cōchas: cauteria. sutorū forfices: acꝰ: formas:
mensuras: scalpros: subulas: mucrones: digitalia. Calonūqꝫ

ac omnis generis fabrorum forpices: malleos: incudes: folles: secures: fibulas: festucas: vectes: trullas: perpendicula: normas: regulas: amusses: modulos: circinos: tornos: mamphures: limas: tela: scaphia: serras: dolas: ascias: terebras.

¶ Medicoꝝ tonsorum: pigmentarioꝝqꝫ pelues: cucumas: nouaculas: forpices: cucurbitulas: cotes: scalpellos: specilla: vosellas: hamulos: modiolos: diocles: scaphia: matellas: pixides: piperatoria: mortariola: pistillos: rudiculas. Quibꝰ in me diu grauiterqꝫ ac grandinis more ruentibus: pene tandem deficere cepi: quum rotabar vndiqꝫ ⁊ exagitabar incerta mei ac anxia: nec quo diuerterem tutum illum conspiciens locum: ecce perueni forte ad fora publica. vbi et mira intuēs cū grauitate pretores atqꝫ p̄sides multam item togatoꝝ capiciatorumqꝫ hominū turbā q̄ vel iudicabant vel procurantes ipi causas aliorum dicebant: allecta sum primo ipsoruꝫ aspectu: nam et singulari videbantur predicti modestia tum ⁊ longiores laxioresqꝫ eorum toge: magnam simul et sapientiā et vite integritatem ostentabāt. Accessi ergo propius ad eos existimans me de charybdi iam securum in portuꝫ applicuisse: cum subito incircumspectam latrantibꝰ canibus in scyllam video me delatam ac precipitatam. Nam quas ibi non audiui horrendas latrantū causidicoꝝ voces: quas non iudicantiū iniquas interlocutiones atqꝫ diffinitiones: quas non vidi pretorum ambitiones: quas non aduerti tabellionū scribarūqꝫ falsitates: Quos etiā cum primo a adiuuisseꝫ tanq̃ humilioris conditionis homines: miruꝫ vt q̄ntociꝰ calamariis simul atqꝫ glaphiariis thecis: calamisqꝫ ac atramentariis vasis: scalpellis: etiam et ceteris scriptoriis ferramētis suis in os mihi oculosqꝫ acriter insultauerūt. Mox acrius q̄ꝫ et impudētius proterue in me ausi presides: assessores: circumlatrātesqꝫ vndiqꝫ illi scyllei canes: tam longꝰ tāqꝫ venerabilis ac togatus ordo: atqꝫ in me primo vnguibus dehinc dentibus crudelissime seuientes: dilaniarūt totum mihi atqꝫ vbiqꝫ corpus exederunt. quoꝝ quotiens recordor caninā illam rabiem: morsus venenatos: famemqꝫ non minus ticiano vulture ardenteꝫ et indomitam: contremisco totiens destituorqꝫ tota pene pre recor-

patione. ita mihi penetrauerunt vltimos etiam cordis reces-
sus: vt hoꝝ comparatione priora certe que exceperam quis ama
rissima vulnera: prope dulcescerēt. At postq̄ defessi prius q̄ ex
aciati sunt malis meis: liq̄re me tandē. Ego vero q̄ntū vulne
rum acerbitas magnitudoq̄ sinebant: maturaui inde fugā.
et que vnica tantū restabāt loca: contuli me ad curias principū
atq̄ eoꝝ q̄ principibꝰ assistebāt potētioꝝ hominū turbulētis-
simas turbas. Neq̄ vero dicam q̄ passim ibi singula viderim
licentiora etiam q̄ que supra recensui. Loquantur pro se con
culcati pupilli: flentes vidue: egentes ꝓstrati: innocētes dam
nati: optimi q̄q̄ accusati: ꝓscripti: mulctati: Illud tantū me
morabo q̄ pre indignitate rerum tanta commota sum cōmise
ratione: vt quum innumerabilibꝰ iam corporis vulneribꝰ ex
alandam vsq̄ ipsam animam confecta essem: maiore tamen
cum dolore et anxietate: tulerim nouum id animi vulnꝰ quo
ꝑpunctam transfixamq̄ incredibilis quedam me tot ac tan-
torum malorum prauitas affecerat. tam grauis erat atq̄ mise
rabilis facies eorum. Que quum viderem: non magno pote-
ram sine horrore intueri. Miraris forte pietatem teneritudi
nemq̄ animi mei. sed miraberis longe magis furorē eorum q̄
longo in me concitato agmine quasi debacchantes nō ferro q̄
dem me extinguere (nam extingui haud posse me ferro intel-
ligebant) sed pugnis: saxis: calcibusq̄ cōtundere: strangula-
req̄ laqueis: promptum certumq̄ mortis mee genꝰ arbitrati
sunt. q̄ nec ꝯtenti cōtusam etiam et strangulatā rotare demū
per pedes ac quassare illidereq̄ terre pro vi sua quisq̄ contē-
derunt Quibus tantis malis affecta postq̄ non tam rabiem
exatiauerunt suam: q̄ extremum (si quidem adhuc restabat)
spiritum me exalasse crediderunt: eiecta sum in pomeriū vr-
bis tanq̄ vilissimū cadauer depascendum canibus atq̄ feris
alitibus. Sed quas non inueni cūctis etiā hominibus mitio
res feras et volucres: quid referam: q̄nto me studio et amore
ꝓsecuti sunt in primis canes: tū corui et vultures ceterq̄ aues
etiam immaniores. qui conglobati cateruatim omnes assistē
tesq̄ mihi certabāt: nunc hec plaudere alis: cōqueri dulciter et
condolere: purgare rostris vulnerū saniem: nunc illi pedibꝰ

caudaq̄ blādiri/ligere vulnera plagasq̄ mulcere: donec que superat adhuc scintilla vite mee calescere redireq̄ sensim in veterem flammā atq̄ restitui cepit. Quid cum iam valentior facta inde secessissem? quid narrabo tibi? nō canum modo et alitum: sed leporum etiam vrsorum/tigrium/omnisq̄ generis ferarum expta sum mansuetudinem: propeq̄ dixerim humanitatē. Nam post longa que sustinuerim mala: quū ex vrbibus omnino statuissem migrare/i abdita loca perrexi in siluas et nemora tanq̄ securi⁹ in refugiū vite mee. Nec vero mea me fefellit opinio. nam q̄nta me ꝑus homines affecerāt iniuria/tanto postea me honore siluestres fere atq̄ alites. a q̄bus tam amice suscepta sum: tam sedulo semꝑ et officiose comitata: vt: quod de hominibus ante crediderā/viderent̄ ipe humanos mores: mutata vtrinq̄ natura: sibi vindicasse. Dehinc vero capto desiderio: vt fuit: plura inuisendi: conscēdi altiora hec collium atq̄ mōtiū loca. in q̄b⁹ ⁊ multos iam erraui dies. neq̄ mortalium quenq̄ adhuc offendi p̄ter te. cui⁹ ꝓmo etiā aspectu offensa: non potui nō timere: memor eorū que tibi retuli a mortalib⁹ sustinuisse. tū securū paulatī̄ r̄cepi animū: postq̄ inter loquēdū tam manifesta egregie virtutis tue ac demū amoris signa demōstrasti: q̄n maiorē in modū admirata fui in ipso sermonis aggressu: q̄ te vnum ex omniū mortaliū turba inuenissem tā mitē: piū: rectū: tāq̄ singulari preditū bonitate. Sed Philalethez postq̄ te meū esse intellexi: quem ⁊ p̄cipuū ⁊ ante omnes vnum vt inuiserem iusserat parens meus: conuersa sum ilico ex admiratione in maiorem g̃tulationem: que te mihi aliquando oblatum habuissez: vt cū ad patrem meum reuerterim: possem post longam reliquorū mortalium in me crudelitatem ac immanitatem: tui etiaz vnius summā vereq̄ ab illo mihi prenunciataz humanitatem et pietatem referre. PHI. O que audio tristia: dira: infanda: execranda. O ferum: crudum: immane: barbarum: O impudens: O pestilens mortalium genus. O que dehiscat vobis terra depereatq̄ tota chasmate. O tollerātissimū magnum tonantem. O fulmina quid cessant tua? O inanes: O extinctas iam faces tuas. O multa sic abibit tanta vorago: flagitiorū

tanta licentia. VE. Noli tam grauiter angi Philalethes. sa-
tis ac super enim penas dabūt miserrimi mortales. Sine tā-
tum ad parentem meum redeā: narremq; tam p̄clara que ti-
bi eorum benefacta memoraui. patientissime longeq; q̄dē sūt
aures ei. sed haud surde tamen. Sustinet diutius ille peccan-
tes: q̊s puniat acrius tandē atq; castiget. PHI. Nisi iam pri-
dem satis perspectam habuissem impuritatem hominū: quo
vnq̄; adduci modo potuissem vt tanta que vel video vel au-
dio crederem teterrime crudelitatis exēpla. VE. Pone iam
quesiui modum. PHI. Et pono quidem. Sed tu: oro: p̄us-
q̄ abscedas dignare tātisper domum meā inuisere mecumq;
q̇escere: vt in prosperiorem valitudinē restituta: ac tam atra
vulnerū a tabe purgata: possis demū mundior: elegantiorq;
parentem tuum conuenire. VE. Imo p̄stat ita vt sum cruen-
ta abire: vt manifestius īpietatem eorum pre oculis illi ponā.
PHI. Donato mihi saltē paucos dies vt dulcissime presen-
tie tue fructu nō oīno priuatus sim. VE. faxo vt vis. PHI.
Non ducam te in splendida edifitia: lautasq; mēsas. tugurio-
lum est mihi quod manibus ipse meis extruxi. iuxta quoq;
antrum nature solertiore manu fabricatum. Porro vxor co-
mes vite mee: non cultiore q̄ ego amictu vestita. sed pudica
et sobria seruat domum. Gnati quoq; p̄similes mihi. sed nu-
di ita vt te quasi representent. Capellas tantū paucas possi-
deo: quas circum hos quotidie ago montes. que et lactis no-
bis vberrima suppeditant alimenta. Pomis etiam et nucibus
vescor. potum aqua ministrat: mella aliquando mihi delitie.
Cum vbi nox aduentauit: salientem propter fontem crepitā-
tibusq; et e saxis dulci murmure deriuantem: fatigata mem-
bra compono. subtractisq; arborūm folijs capio somnū. Sed:
quod omnes exuperat delicatissimas dapes et magnificētis-
simos apparatus: est mihi pax et quies perpetua. doli procul
et fraudes. nihil timoris: nihil odij: nihil insidiarum. fida ob-
sequitur coniunx. dulces applaudunt gnati. audiūt: gaudēt:
rident: iocantur: letusq; ego hilaris: liber: contentus minimis:
vacuus molestiarū: securus omniū et ab omni prorsus anxie-
tate atq; animi p̄turbatiōe exemptus ago. In has ego: nisi for-

te fastidis: te excipiam opes meas. VE. minime fastidio: quas pactoli etiã harenis lõge pluris faciẽdas puto. PHI. Eam⁹: iã nã aduesperascit. vides vt fumant tecta: non multum absumus: illuc dicto citius contendam⁹. VE. Atq; ego te sequor libens.

Finis

Tabula declaratiua quorundam terminorũ ac instrumentorum quibus alethia .i. veritas se afflictam et ꝓpulsam indicat: vt in precedenti dialogo notatur.

Circulator: is dicit̃ q̃ famã portat quiq; circumeũdo: inquirit Et ponitur ꝓ deceptore.
Mimus .i. effictor: rerũq; humanarum imitator Vñ grece mimeome dicit̃: apd̃ nos imitator sicut olim erãt in recitatõe ꝯmediarũ: qd̃ eñ verbo r̃citator dicebat: mimi motu corpis exp̃mebãt
Histrio: dicit̃ scenic⁹: videlʒ gesticulator qui diuersos hominũ habitus atq; gest⁹ rep̃sentare nouit ⁊ dicũt̃ ꝓp̃e histriones: rep̃sentatores ꝯmediarum q̃ in recitat õe laruas sue faciei apponẽtes r̃presentabant habit⁹ et gest⁹ diuersorũ. Et prim⁹ q̃ hãc artem rome exercuit: ab istria ꝓfectus dicit̃: vñ histrio deducit̃ cũ aspiratõe. licʒ istria sine aspiratiõe ꝓfertur apd̃ grecos.
Impostor .i. deceptor qui male agit Et impostura .i. deceptio
Aruspex .i. diuinator q̃si ararũ inspector: hi nanq; exta aut interina pecudũ inspiciebãt vt futura predicerent.
Philosoph⁹ .i. amator sapiẽtie habens diuinarũ ⁊ humanarũ rerũ scientiã ⁊ studiũ bñ viuẽdi.
Astrologus: q̃ astrorũ rationẽ callet ac nouit.
Logic⁹ .i. rationalis q̃ raciocinando veruʒ a falso in singulis facultatibus diiudicat.
Poeta .i. factor: cui⁹ offitiũ esse dicunt: obliqua figuratõe ac quasi tegumento veritatem inuoluere ac velare: qd̃ qui nõ intelligunt: poetas veluti mẽdaces ⁊ sacrilegos insequũt̃: cui⁹ etiã effictõis causã notat Macrobi⁹ Ne scʒ nudam se p̃beat natura sed summatibus tm̃ viris sapiẽtia interp̃te veri Vñ et Lactãti⁹ ait Nõ res gestas finxerũt poete: sed rebus gestis addider̃t colorẽ: ornare cupientes: Hinc hõies decipiunt̃: colunt qd̃ ignorãt Nesciẽtes offitiũ hoc esse poetarum.
Charon: nauta effigit̃ apd̃ poetas q̃ obseruat tria inferni flumina scʒ acherontẽ stygeʒ ⁊ cocytũ: quiq; remis et velis vtit̃ ad aĩas transportandas.
Pluto: inferni de⁹: fabulose dicit̃ et frater Jouis.

Nautarum instrumenta.

Rudentes dicunt̃ restes nautice.
Gubernaculũ: dicit̃ quo dirigit̃ ac regẽdo ducit̃ nauis
Clau⁹ dicit̃ gubernaculũ nauis scʒ temo vl' mãica temõis Vñ Prouerbiorũ xxiij. Sopiti q̃si gubernator amisso clauo.
Antenna: dicit̃ corda capitalis ĩ naui q̃ sursum dirigit velũ vl' lignũ ex trãsuerso mali positum ex quo velum dependet quasi ãte amnẽ posita Ouidi⁹ tristiũ: Non tulit antẽnas aura secura meas.
Arp[illegible]o dicit̃ fuscina siue instrumẽtum ferreum quasi tridẽs q̃ vtũtur naute vel piscatores ad aliq̃d nõ se capienduʒ. huiusmõi etiam vtuntur coci ad carnes extrahendas d̃ olla: Et dicitur ab arpaso grece .i. rapio. arpage eñ dicit̃ rapina hinc harpyie furie siue canes Jouis vt poete fingunt: siue

dire aut aues de quib⁹ meminit Uirgilius.

Tonsilla: dicitur palus dolatus in acumen. et cuspide pforatus qui nauis religande causa in littore figitur. Uñ ait Actius Tacete ⁊ tonsillas littore edite: Sic tonsa dicit remus vel palmula remi q̄ aquaz tūdit ac pcutit. quaq; mare impellitur.

Remus: a remoueo: vt volunt: eo q̄ remoueat ac ꝯcutiat flux⁹: Hic dicunt biremis triremis. ⁊c. naues scz q̄ habēt ordines: duorum remorū vel trium. ⁊c.

Contus: instrumentum nautarum vel piscatorū quo sciscitāt aquaz piscesq; inquirūt.

Ancora: instrumentū ferreum quo retinentur naues.

Troclea: siue Trochea chee: dicit rota modica sup puteum: vel illd quod apponit malo nauis Et dicit a trochos. i. rota: habet eñi rotulas p quas funes trahuntur.

Porticulus: dicit qui in portu modum dat classi: vl' sm aliqs: malleolus in naui cum quo gubernator dat siguum remigātibus vna vel gemina pcussione.

Supparus: ri: pluraliter suppararorū: dicit manica ornatus causa super aliam ducta. Et ponit sepe p velo siue p replicatione vel summitate velorum. Juuenalis. Suppara velorum peritur⁹ colligit auras. Supparū etiam linteum est femorale ad talos pendēs dictū q̄ subt⁹ appareat.

Artemo: onis: dicit nauiū velum pnum. Uñ in actib⁹ applorū Eleuato artemone sm aure flatū tendebant ad littus.

Scala: instrumentuz cum gradib⁹ ad ascendendum aptū: a scando quia per eam scandit.

Parastata: te vt volūt: stipites sūt pares stantes: quibus arbor nauis sustinetur.

Trāstra: tabule nauiū et tigna que p pariete in parietem porrigunt vbi etiam sedent remiges in trāsuerso nauis. Unð Ezech. xxvij. Transtra tua fecerunt tibi ex indico ebore.

Tabulata: dicunt ex latis lignis: siue tabulis coaptatis parietes.

Amplustria: vel stra vt alij volunt remus vel sedes naute.

Carchesia: dicit sumitas mali in q̄ corde ꝯcurrunt. Uñ Lucan⁹ Ac vtinam summ curuet carchesia mali.

Rusticorum instrumenta.

Stimulus. i. acule⁹ quo etiā rustici boues ꝯpungunt.

Stiua: dicit manica aratri q̄ regit

Buris: dicit aratri curuamētū q̄si bouis vra. i. cauda cum sit in similitudinē caude bouis.

Uomer: dicit aratri ferrum quod terre infigit qðq; terrā scindit et euomit.

Aratrum: instrumentū arandi.

Dens: siue dentale: dicit lignum in quo vomer inducit.

Jugum: dicitur instrumentum ligneum quo boues iunguntur.

Rastros: vel rastra sic dicta sunt q̄ terram radant: instrumenta sunt dentata quibus glebe frangunt in agris.

Hirperdentatus: instrumētū aiūt dentatū quo herbe extirpant in agris.

Falx: dicit qðlibet instrumētuz incuruatum. Hic dicit falx messoria: a meto. i. seco qua scz segetes secāt: Falx fenaria qua fenū secatur. Falx putatoria qua arbores ac vites amputant. i. scindū-

tur et secantur atq; purgant.

Cylindrus: dicit columna: vel lapis teres: ad coequandã aream et densandam. Vñ Virgili⁹ prio Geor. Area tum primũ est ingenti equanda cylindro. Est etiaz cylindr⁹ lapis p̃ciosus teresq; et oblongus: atq; coloris varij De quo meminit Juuenalis in secũda satyra cum ait Donãt arcana cylindros: τ a Cylio grece.i. voluo nomen habet.

Paniculus: forte diminutiũ a panus: id quod est arundo textorũ instrumentum vt aiunt.

Tribulum: siue tribula: instrumentum q̃ fruges teruntur.

Vannus: dicitur cribrum areale q̃ frumenta purgantur.

Ventilabrum: dicitur instrumentũ vẽtilandi q̃ scz palee sepant a frumẽtis. Vñ Math.iij. Cui⁹ ventilabrum in manu sua.

Ligo: onis: rusticorum instrumẽtũ ad fodiendum aptum.

Bipalium: forte idem qd̃ bipennis siue securis.

Sarculum: vel sarculus: ẽ instrumentum ferreum cum manubrio aptum ad sarriendũ.i. ad purgãdum et euellẽdũ herbas nociuas

Bidens: instrumentum bifurcatũ: atq; genus rastri: sic dictum propter duos dentes.

Fuscina: instrumentum ferreuz ad aliquid attrahenduz: qd̃ et alio nomine dicit hamula: ab hamus

Runco: onis instrumentũ quo herbe euelluntur et vepres secãtur. Et is etiam q̃ hmõi facit et euellit runco appellatur: Hinc runco as: et ẽ herbas euellere.

Rastellum: puum rastrum.

Furca: instrumentũ q̃ frumenta mouentur. Hinc furcula: parua furcu: a frumentũ τ cilleo.i.moueo.

Palus: li: dicit sudes vel lignum qd̃ terre infigit vt in vineis ad sustentãdum vites.

Crates: instrumentũ factum de viminib⁹: siue virgultis: siue etiã de ferro: Hĩc Craticla pua crates.

Corbis: dicit vas vimineũ p qd̃ mustum fluit vel colatur.

Qualus: quasi idem quod Corbis siue Cola.

Quibus vtuntur sacerdotes in templis.

Breues libelli: vulgo breuiaria e quib⁹ sacerdotes suas horas canonicas legunt.

Acerra: ara dicebatur q̃ ante mortuũ poni solebat: in qua odores. incendebãt. alij volũt esse arculã thureaz: scz vbi thus r̃ponebat. Unde Thuribulũ thura ꝯsumit seruat acerra.

Arula: censetur esse patella carbonum: craticula vel vas eneuz: in quo ignis ardet: vel in quo prune vel carbones asportant.

Candelabrum: dictum ꝙ in eo candele figantur.

Cere⁹: dicit cãdela: a cera Vñ fm festũ pom. Cãdelis paupes: locupletes vero cereis vtebãtur.

Emũctorium: dicit purgatoriũ instrumẽtum q̃ cãdelã emungim⁹. Vñ in Exodo.xxv. Emunctoria q̃ꝗ τ vbi ea q̃ emũcta sũt extiguũt

Lichnis: dicit latine lucerna. Vñ Virgi. ĩ fine p̃mi eneidũ Depẽdent lichni laquearib⁹ aureis.

Lampas: dicit vas qd̃ ecclesiã illuminat sua flãma in Vertice lucẽte. Vñ τ lampo apd̃ grecos vtsupra idem quod splendeo.

Vasa sac̃: qb⁹ res sacre r̃ponũtur.

Negotiatorum quedam noīa.

Mercator: negotiator vēdendo et emendo: Et merx mercis: dicitur res ipsa q̄ vendit. Unde alibi: proba merx facile emptorem repit.
Redemptor: dicit q̄ qd suū fuit ac suum esse desijt: iterū emit ⁊ recuperat.
Proxoneta: dicit apd nos licitator siue mediator: aut ꝓpositor emibilium ⁊ vēdibiliū media scz ꝑsona ꝑ q̄ aliqs ꝯtract⁹ celebrād⁹: aut ineund⁹ ꝓcurat. Et talis dicitur in spōsalib⁹ paranymph⁹: q̄ explorat volūtatē hominū qui ⁊ cū q̄bus velint ꝯhere: queqȝ sit facultas ꝯhere volētiū: cui⁹ r̄muneratio vel merces dicit ꝓxeneticū.
Institor: dicitur mercator q̄ mercib⁹ instat emēdis. Et is qui tabernis: vinis vēdēdis vel alicui alteri negotio est ꝓpositus.
Numulari⁹: monetari⁹: mensarius campsor. vñ Math. xxv. Oportuit ergo te ꝯmittere peccuniā meā numularijs.
Publicanus: dicit public⁹ q̄ vectigalia. i. tributa publice exigit q̄qȝ ꝑ secularia et publica negotia lucra sectat. Et is qui amisso pudore publice peccat.
Artifex: q̄ ex arte aliq̄d facit scz mechanic⁹: dicti aūt sunt artifices q̄ scientiā suā ꝑ art⁹ exercent: siue q̄ apte opera inter se aptēt: qua ex causa etiā artes appellate sūt.

¶ Feminarum arma et ornamenta quedam.

Fusus: instrumētum filandi.
Colus: dicit rota feminarū: vel instrumētū vnde femine nent. Unde Ouidi⁹ Aptior est digitis lana: colusqȝ meis.
Verticlm: siue vertibulū: a vertēdo Instrumētū hoc q̄ panus vertit
Glom⁹: filorū coadunatō siue glomeratio.
Mataxa: instrumentū esse volūt vnde fila glomerant ac adunant.
Panula: dicit virgula illa siue canna circa q̄ inuoluit trama. i. filū discurrens inter stamen.
Radius: instrumētū est texendi scz pecten: vel nauicula: vel lignū qd destinguit stamina. dicit etiā radius virga ꝑhorū q̄ geometre lineas indicāt. vt ait Serui⁹. iij. egloga.
Pensum: dicit lana: vel linū datū ad opus: vel filatura: a pēd eo: vl a pond⁹: quia ad mensuram vel ad pondus dabatur.
Acus instrumentum suendi.
Calathus: dicit qualus cui⁹ diminutiū q̄sillus: vel vt alij volūt dr fiscella Unde Vir. Tibi lilia plenis ecce ferunt nymphe calathis: ponitur etiā q̄ndoqȝ pro calicib⁹ ad sacrifitium aptis Unde idē Vir. Vina nouū fundā calathis aruisia nectar.
Theca: vagina.
Gemma: lapis preciosus trāslucēs.
Lapilli: lapides ꝑciosi.
Unio: lapis ꝑcios⁹: siue margarita
Viriole: ornamēta quedam.
Annulus: circulus digitorū ornamentum.
Inauris: dicit annulus q̄ in aure ꝑforata gestatur.
Armilla: torques brachiale: quia ī armis. i. humeris ferebat: siue in scapulis.
Cylindrus: lapis ꝑciosus: teres ac varij coloris.
Dextralia: dicebant ornamēta q̄dā cōmunia viris et mulieribus: et a dextera nomē habēt.

Lunula: est quoddam genus monilium Et sunt proprie lunule auree bulle dependentes facte in similitudinem lune. Unde Esaye iij. In die illa auferet dominus ornamentum calciamentorum et lunulas et torques.
Torques: dicitur aureus circulus circa collum: a collo usque ad pectus dependens: et est virorum ornamentum.
Catella: parua catena: ornamentum colli.
Murenula: dicitur quoddam ornamentum mulierum: quasi scilicet flexuosi ordinis catena aureis vel argenteis virgulis distincta in modum murene serpentis: et ad collum ornandum aptatur. Unde Canti. primo Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento.
Semicinctia: vestes ex uno latere dependentes: vel zone late: quasi dimidium cingant.
Mitra: est ornamentum capitis et proprie mulierum.
Anadema: est corona. Nam grece anadeo dicitur corono: circumligo.
Discriminale: est ornamentum capitis mulierum quo etiam crines dividuntur.
Calamistrum: est acus ferrea: vel alterius metalli in similitudinem calami facta: quo crines obtorquentur ut crispi fiant.
Speculum: ab inspiciendo.
Matula: vas urine.
Olfactoriolum: vas unguentarium muliebre in quo odoramenta gestantur.
Sudariolum: facitergium: pannus scilicet quo sudorem a facie tergimus.
Scalptorium: instrumentum quo fricando cutis mundificatur et raditur.
Dentifritium: quo dentes mundificantur et fricantur a rebus putridis adherentibus.
Dentiscalpium: idem quod dentifritium.
Auriscalpium: quo aures purgantur a sordibus.

Artificum instrumenta.

Lanij: et laniones: siue laniste: dicuntur carnifices et macellatores: a laniandis carnibus.
Cetarij: dicuntur qui cetum piscem capiunt vel vendunt. Et generaliter capitur pro venditoribus piscium.
Trapheza .i. mensa qua argentarij uti consueuerunt Unde Traphesita dicitur argentarius: siue numularius.
Trutina .i. statera et ligua libre.
Pondus: onus vel grauitas ab eo quod trutinatur: vel mensuratur: vel a pendeo quia in statera librarum pendeat.
Ferramentum: instrumentum quodcumque ferreum.
Hamus: ferrum recuruum quo pisces capiuntur.
Uncus: instrumentum recuruum quod cumque ad aliquid capiendum.
Rete: quia pisces vel aues retinet.
Curriculus: paruus currus aut breuissimum vehiculi genus.
Nassa: est piscatorij vasis genus: quod cum intrauerit piscis exire non potest Plautus Nunquam ex ista nassa hodie escam petam.
Culter: siue cultrus et cultellus: a colo aiunt dici quia antequam falces essent reperte: vites et arbores cum cultellis veteres putabant ac colebant. Cultrum secundum quosdam dicitur patella.
Machera .i. gladius.
Dolabra: vel dolabrum .i. bipennis siue instrumentum dolandi .i. planandi siue lenigandi.

Cocorum pistorumque arma.

Aena: vasa quibus utebantur antiqui non ad elixandas carnes: sed ad se lauandos. Nam tunc tempo

ris carnes non vescebātur elixe: et olim dicebatur abena interposita scȝ aspiratōe.
Cacabus: dicitͬ lebes de terra vel ere: sic dictus: vt auūt: a sono feruoris quē feruendo exprimit.
Chytropodes: olle dicuntur cuȝ pedibus: dicitͬ etiam ille tripes qui chytram. i. ollam super igneȝ detinet.
Creagra: dicitur trudens siue fuscina ad extrahendas carnes de caldarijs: a creas. i. caro: ⁊ agra. i. captura.
Verua: plr: veru vero singlr indeclinabile: instrumētū quo carnes assantur.
Craticula: pua crates: instrumētū quo assantur carnes vel pisces et huiusmodi.
Testa: dicitͬ lebes aut q̄cq̄d ex creta vel argillosa terra fit ⁊ ꝯcoqͬtͬ.
Sartago: olla enea siue patella in qua caro frigitͬ. i. frixoriū ab ipo sono frixatōis Et dicitͬ a sarx grece. i. caro.
Patina: scutella patens et ampla Hinc patella pua patina.
Olla: vas coq̄narium ad aliq̄d ineo coquēdū aptum: est nāqꝫ vas capacissimum.
Fidelia: dicitͬ olla. Vn̄ Persi⁹ Respondet viridi nō cocta fidelia limo: Plaut⁹ in aulularia. Mulsi ꝯgialē plenā faciā tibi fideliā.
Lebes: puus cacabus terreus vel lapideus: coquinalis.
Mortarium: instrumētū in quo q̄d in puluerē rͣdigitͬ et teritͬ. Plautus in aulularia. Cultrū pistillū securim mortarium.
Pila: instrumentū ꝯcauum in quo frumentum teritur.
Alueus: dicitͬ vas factuȝ ad modū aluei. i. ventris fluuij. in quo pedes lauātͬ: et olera et carnes aut huiusmodi. Vn̄ Danielis. xiiij. Intriuerat panes in alueolo.

Scapha: dicitͬ parua nauicula que maiores naues quādoqꝫ ꝓsequitur: in ligno cauata: siue linter lembus. et a multis etiam dicitͬ fossura: alueus potest etiam dici vas vsuale ad huius similitudinem factum quo res deportantͬ vt ꝯcauum vas: peluis.

Labrum: vas in quo pedes lauantͬ sic dictum: a lauando. De hmōi vase etiam meminit. M. Cato de re rustica. d. Oleum in labrum primuȝ indito. In quo etiā infantiū lotio fieri solet.
Cribraculum: forte deductum a cribrum qd̄ est instrumētum ꝑforatum ad purgandum fruges.
Pala: dicitur instrumentū latū ferreum: ad opus ignis: etiā ē ventilabrum quo ventilatur frumentum. i. purgatur a paleis.

Rutabulum: a proruēdo igne quo panes coquātͬ. instrumentū est.
Batillum: instrumentum quo colliguntur carbones. Horati⁹ Pretextum et latum clauum pruneqꝫ batillum.
Fuscinula. parua fuscina: instrumētum quo aliquid attrahitͬ.
Forceps: instrumentuȝ fabrile quo tenetur ferrum.
Uncinus: instrumentum incuruum ad aliquid capiendum.
Scutella: patina: vel vas rotundū id quod et scutula dicitͬ: a scutuȝ q̄si sit rotundū. Lucilius. Scutulam ligneolā in cerebro infixit
Promulsidarium: vasis genus.
Parapsis: genus est patine: siue

scutelle.

Cochleare: vel Cochlear: istrumētum ꝯcauum summendi cibum: a cochleos grece. i. testa: vł a cochlea. i. testa limate propter similitudinem eius.

Lanx: discus latus: et proprie lances sunt scutelle in libra pendentes.

Catinum: gen⁹ vasis De quo. M. Cato. de re rustica Ubi bene oīa ꝯmiscuerꝭ: in catinuȝ indito. ꝛc.

Cauponum. i. tabernariorum instrumenta.

Cyathus: dicit̄ paruum poculum.

Scyphus: etiam est genus poculi quo cōmuniter antiqui in sacris vtebantur. Unde Uir. vij. eneidum Hoc pater Anchises cypho libabat ad aras: scribit̄ etiā Scyphus.

Urceolus: ab vrceus: quod dicitur vas aquaticum. Uñ Marci. vij. Baptisma vrceolum et calicum.

Oenophorum: vas est vinariū. Et componitur ab oenos. i. vinuȝ et phoron: portans. Uñ. Martial' in. vj. Reddit oenophore pondera parua sui.

Patera: genus est vasis. Uñ Uir. in georgicis. Hic laticis qualem pateris libamus ꝛ auro. Ponit̄ etiam pro ciuitate Lycie vbi sex mensibus anni dabantur Appollinis respōsa. Uñ dicte sunt Lytie sortes. Et tunc habet accentū in prima.

Obba: genus est calicis: siue poculi. Uar. in epistola ad Martiliū Utrum meridie: an vesperi libētius ad obbam accedas. loc⁹: act⁹ aduentus: declarauit.

Trulla: dicit̄ quoddā vas fictile. Est etiam instrumentuȝ quoddā cementariorum: ferreum latum ad ꝯplanandum murum et ad lapides cum calce ꝯponēdos ꝛ cōiungendos sic dictum: quia trudit et detrudit: et intrudit calce vel luto lapides. Uñ Amos: vij. Et ī manu ei⁹ trulla cemētarij.

Calix: genus est poculi.

Phiala: genus est vasis quo in mēsa vtimur. Uñ Juuenalis Byrrho tenet phialas tibi non ꝯmittitur aurū: quasi dicat: enet aurea vasa q̄ tibi non ꝯmittuntur. Argumentuȝ est contra eos qui volunt ꝙ phiala sit vas vitreum tm̄: quasi dictū sit ab hyalos. i. vitrum.

Amula: vas dicit̄ ad aquam gestādam: siue vrceolus: aut phiala in qua vinum offerebatur: aut alia oblatio. Unde. iij. Regum. vj. Fecit qȝ hiras lebetes et scuta ꝛ amulas.

Cantharus: vasis est gen⁹. Unde Uirg. in buc. vbi de Sileno ait. Et grauis attrita pendebat cātharus ansa.

Ascopha: vas est aquaticum vtri simile Nam grece Ascos dicitur vter. Unꝺ. Judith. x. Imposuit itaqꝫ abre sue ascopam vini.

Lagena: vas est quoddā vinarium siue et aquaticum. Uñ in Euangelio Ite in ciuitatem ꝛ occurret vobis homo lagenā aque baiulans.

Congius: gen⁹ est mēsure: vt aiūt: scȝ sex sextariorum.

Cymbium est genus poculi ad simi litudinez Cymbe: Un̄ Uir. libro Eneidum Inserimus tepido spu mantia cymbia lacte.

Crater est cuppa grādis: Un̄ Uir. libro. j. eneidū Crateras leti statu unt et vina coronant: dicit̄ etiam hic Cratera. Un̄ Statius li. thebaidum. x. Et bacchus in al tos crateras paterasq̨ redit.

Amphora: grecum est: et dicit̄ genus vasis: ī quo fertur aqua aut alius liquor.

Cadus: vas est acuti fundi: vt volūt: ita vt sine adiutorio stare nō possit: vn̄ a cadēdo dicit̄.

Pictorum instrumenta.

Pugillaris: dicit̄ vt aiunt: tabula manualis siue carta in qua scribitur: siue penna vel cornu. Un̄. Luce primo Et postulans pugil larem scripsit dicens. rc̄.

Stylus: dicit̄ graphium siue pēna qua scribitur.]

Color: qualitas: visu perceptibilis: vt albedo nigredo. rc̄.

Peniculus: a pene. i. cauda driuatur: instrumētum esse volūt: quo pictores pingunt.

Spongia: a spuma dicit̄: ex qua fieri dicunt res ad tergēdū apta.

Concha: pprie piscis gen⁹ est qui potissime sunt in mari indico: in quib⁹ margarita repit̄ gen⁹ lapidis p̄ciosi. capitur qn̄q̨ p tuba: ad ppositū tamē dicitur vas siue testa pictorib⁹ apta vbi colores ɔtemperare solent.

Cauterium: instrumentū est ferreū quo quid inur tur.

Sutorum arma.

Forfex: instrumentum quo fila incidāt: Un̄ solet dici Fex est filorū: ceps ferri: perq̨ pilorum: quasi forfex sit filorum: forceps quo ferrum candens retinet̄: ⁊ forper ad pilos īcidēdos instrumētū aptū.

Acus: instrumentum suendi.

Forma: ad ppositū dicit̄ id instrumentum quo coriuz in formā calcei figurat̄: habetq̨ pedis dispositionem.

Mensura: id quo quātitas rei dinoscitur.

Scalprum: siue scalprus: ferruz cū quo corium aptat̄ vel radit̄. Un̄ Horati⁹. Si quis emat citharas rc̄. Et subdit Si scalpra et formas nō sutor. rc̄.

Subula: instrumentū ferreum quo suunt sotulares. Un̄ in lege p̄cipitur. Exo. xxj. Ut subula pforetur auris serui.

Mucro: dicit̄ cuiuslibet rei acumē. poniturq̨ sepe p gladio. Est etiā graphi⁹ quo in pugillarib⁹ cereis scribimus.

Digitale: instrumentū in q̄ digitus inmittitur.

Instrumenta Calonum: Et omnis generis fabrorum.

Forper: instrumētū q̄ pili incidūt̄.

Malleus: īstrumētū fabrile: a mollio vt volūt: quia ferrū mollit.

Incus: instrumētum ferreum sup quod fabricatur: sic dictum quia in ea aliquid cudit̄. i. feriēdo p ducitur: Et veteres intudez vocabant eo q͏̄ in ea metallū tūdat̄

Follis: quasi fouis: vt aiunt: a fouēdo dictum instrumentum quia fouet ignem flando.

Securis: instrumentum secandi.

Fibula: dicit id q̄ palliū tenet ī hu
meris vl' cingulū in lūbis. Est itē
instrumentum rusticū de q̄. M.
Cato d̄ re rustica. Uectes: fibu-
las quala scalas: in suo quodq̄
loco reponito.

Festuca volūt q̄dā eē fibule linguā
siue acum. alias dicit festuca mi
nimū pōd⁹: siue puluis aut atho
mus.

Uectis: dicit īstrumētū ferreū siue
illud ferrū qd in firmatura ostii
vehit huc ⁊ illuc cā serandi vl' re
serādi Uñ ppha Uectes ferreos
confregit.

Trulla: instrumētū est cemētario
rum. de q̄ supra dictū est. dicit tñ
etiā trulla et trua vas q̄ eculina
in latrinā aquā fundant.

Perpēdicl'm: dicit īstrumētū ce mē
tariorū plūbatū qd ⁊ alio noīe di
cit amussis qd ipi demittūt ad p
pēdendū .i. animaduertēdū ⁊ cō
siderādū equalitatē muri a perpē
do .i. cōsidero Dicit etiā id īstru
mētum vñ lebetes ferūt et suspē
dunt et sic dicit a perpēdeo: des
q̄a in eo lebetes pēdent.

Norma siue regula idē sunt. ⁊ ad p
positū significāt īstrumētū cemē
tariorū ad qd oportz structuram
parietū r̄spōdere: extra qd nihil
rectū fieri pōt.

Amussis: idē qd ppendiculum.

Modulus quasi pu⁹ mod⁹. Et di
cit ad ppositū: mēsura q̄dā.

Circin⁹ id īstrumētū q̄ apd carpen
tarios circul⁹ fit. Sic etiam Cir
cus dicit a q̄ diminutiū circulus:
dictōes latine que a circūeo no
mē habent.

Tornus: dicit id instrumentū cū q̄
vasa tornant .i. ī girū voluūt: de
quo meminit Uirgili⁹ iij. egloga
bucco. P. facili Torno.

Mamphur: appellat loro circūuo
lutū mediocris lōgitudis lignū
rotūdū qd ciragūt fabri in opib⁹
tornādis:

Lima: fabrile īstrumētū ⁊ ferreū q̄
metalla roduntur poliuntur mi
nuūtur et purgantur

Tela: textura staminum Jmo om-
nis textura ī lōgū dicit tela. hīc
tela aranee ⁊c.

Scaphium volunt esse vas cōcauū
In quo cacare aut mingere sole-
m⁹ de quo iuuenalis ī satyra me
minit Alij tamē etiam dicūt esse
tōsure gen⁹: siue plectilē coronā
p insigni galea. id q̄dē plautus
notat in bacchidibus. Ad pposi
tum tamē dicunt esse textorū na
uiculam p quā q̄ stamina pcurrit

Serra: pretenuis ferri lamina den
tium mordacitate resecans q̄ at-
tingit. voluntq̄ esse nomē fictitiū
a sono et stridore. alii a seco du-
cunt.

Dola: id qd et dolabra siue hoc do
labrum dicit: instrumētū dolan-
di .i. lenigandi aut planādi qd ⁊
lenigal vulgo dicit aut cōplana
toriū. hinc diminutiū dolabella

Ascia: idem qd dolabra quasi acute
scindens

Terebra: et terebrum. dicit a terē
do. hinc diminutiū terebellū: in-
strumentū perforandi.

Instrumenta Tonsorum. et pigmentariorum.

Peluis. a peluendis pedibus vel
manib⁹ dicit. Uñ etiā sm festū
pom. pelluuie quibus pedes la-
uant. sic malluuie quib⁹ lauātur
manus.

Cucuma. volunt esse a sono feruo-

ris: sicut cacabus vas eneū desu per cooptuz in quo calescit aqua vel coquitꝛ cibus.

Nouacula : tonsorius culter.

Forpex: instrumentum pro inciden dis pilis.

Cucurbitula: aiūt esse vētosā vnde trahitur sanguis.

Cos : lapis dicitꝛ vbi ferruz ad inci dendum acuitꝛ

Scalpellus: diminutiuū a scalprum vel scalprus. ferrum quo corium raditur: vl' cultellus scriptorū di citur. etiā alio nomie celtes. vñ Hieremie xxxvi. Scidit illō scal pello scribe.

Specillum: siue speculuz: a specio: eo eñi vult⁹ speciē cōsideramus

Hamulus: ab hamus. id quod dici tur ferrum recuruū ꝓprie id quo pisces attrahūtur.

Modiolus paruus modius. genus est mensure.

Scaphium: vas dicitur ꝯcauum de quo etiam supra dictum est.

Matella: a quo aliꝗ formant Ma tellio diminutiuū: vas vrinalē: ſm festum pom. siue aquarium.

Pixis : dicitur a nonnullis buxo lum scꝫ vas vbi medici rꝯponunt suas ꝯfectōes : aut vbi mulieres suas ponunt lauaturas. Ouidi⁹ in primo ꝺ remediis Pixidas in uenies : et rerum mille colores. Iuuenal': in. ij. satyra Turgida nō podest ꝯdita in pyxide lyde

Piperatoria: forte trusatil' mola si ue manuaria eo ꝙ mā ib⁹ trudatꝛ

Mortariolum: diminutiuū a morta rium. id in quo q̄d teritur.

Pistillus : id qō et pistillū dicitꝛ si ue pistellū: instrumētū quo piper aut aliud h⁹mōi teritꝛ ī mortario

Alia vocabula.

Forum publicum : Nota hic ꝙ forū sex modis itelligitꝛ: vt fest⁹ pom. meminit. Prio negotiatōis loc⁹ Id qō in viis vel agris q̄ndā fie ri solebat. Secūdo locus in quo iuditia fieri: cum populo agi : cō tionesq̄ʒ haberi solent. Tertio cū is qui ꝓuintie preest: forum age re dicitur cū ciuitates vocat: et ꝺ ꝯuersiis eorū cognoscit. Quarto Id forum antiqui appellabāt qō nunc vestibulum sepulcri dici so let. Quinto locus in naui: sed sic est. m. gꝰ. et plurale. Sexto fori significant Circensia spectacula. Inde etiam dicitur forare: foras dare: et fores et foras.

Pretor : a preeūdo quasi p̄itor qui preest ī ciuitate: vl' quasi p̄ceptor ac princeps quia p̄cipiat ac torq̄ at siue tormentis p̄sit. Hinc pre tura dignitas p̄toris Et hoc p̄to rium rij locus vbi p̄tor r̄sidet ad discutiendum Et dicitꝛ domus iu diciaria vbi ius ex more redditꝛ. vel in qua quis p̄fecturā exercet cum suis officialibus Sic dicitꝛ p̄ toria cohors: eo ꝙ a pretore non discedit et maxime tp̄e belli. Itē pretoria porta ī castris dicebatur qua exercitus in prelium ducitur Nam initio p̄tores erant qui nūc consules et hij bella administra bant: quorū tabernaculum dice batur pretoriuz vt ait fest⁹ pom.

Preses: qui presidet in aliquo loco ⁊ ꝓprie sunt rectores ꝓuinciarū.

Togatus: vulgo dicebatur aduoca t⁹: a veste toga quā oliz habebāt aduocati diuersam a ceteris vt ꝑ hoc coguoscerentur.

Capiciatus: idem dicūt quod toga tus. Vñ Capitium dicitur os tu nice vel alterius vestis vnde ca put im̄ittitꝛ. Job. iij. Quasi capi tio tunice succinxerūt me.

Causidicus: qui dicit et tractat cau-
sas. est ⁊ orator: defensor: patro-
nus.

Tabellio: siue tabellarius. i. criba
proprie qui publicis instrumētis
p̄est i singulis ciuitatibꝰ. ac pub-
licus scriptor: a portandis ta-
bulis.

Scriba: a scribendo nomen accepit
offitium exprimēs vocabuli qua-
litate: Is qui circa principē aut
alios iudices deputatur pro actis
et gestis conficiendis: ideꝫ quod
notarius siue libellarius. ⁊c.

Calamarium: id in quo calami siue
penne reponuntur: a quo cornu
siue vas vbi atramentū retinet.

Graphiarius: siue graphius vl' hoc
graphium: stilus quo scribit Et
graphia scriptura dicitur.

Theca dicitur vagina: loculus: re-
positoriū siue reseruaculū cuiusqꝫ

Calamus: quo scribitur vt arundo
penna vel canna.

Attramentariuꝫ: vbi incaustū: tin-
ctura scribendi fouetur.

¶ Sunt ⁊ alij termini p̄termissi
quos lector mediocriter pit
per se cognoscet si modo dili-
gens fuerit.

Vinculum amoris loco salutis ad opto tibi carissime si bene vales ego quidem valete
Divina clementia satis bene valeo teque et ad bonos meos fautores vale gratia
mira res est mihi carissime te in puerilibus hijs gestis in quibus ad altiora
per venias nec famam scie assequeris sed ista propter ad universale studium
fons est et perfectio omnium disciplinarum arcium et tanti adipisceris utilitatem quantum
nec tu excogitare audes / cum inde tibi nullas adhuc post discessum tuum
michi literas dederis facile illa incidit suspicio in qua eciam sibi licet
semper rates michi desolebat Ego te antea in scribendo diligentem cognoscebam
Cum autem nullas amplius ad me literas te dare video et ad me propterea quam
maxime preparare percupidus sum nunc possum supplicare te in crastino carissime melius
in adiscendo Et si verum est ut opinor quod manus tuas quousque ad scribendum
simplicissimas tardiores efficiat Rogo igitur quod manibus tuis non potes
saltem precium officio perficias carissime cupio tecum circa
vocari hoc ad te scripsi que in veniebant in mente estuari nec ad te
scribere aptere nomen mei satis pro nosti quod sunt et feci cum officij mei gratia
ut de hijs que istic agerentur cercior fieri possim Ut carissime tuis literis
meas perlegeris cum festino vestro nomine meo salutem dicito postremo
Datum ex parte ex me ad socios in notos specialiter in schaffen/ habeat multa
habere exarare quod causa brevitatis admitto bene cum principale apparaueris
omnem in me senties deditissimum me tu extim quod ad tempus te ex
pectabo certior fieri possim / Vale et scriptis meis ignarus vicium
reprehensor ne esto Raptim exaratum veloci manu currentissime post
virginis partum anno domini 1505

Quid ut e homo post balneum currit
respondetur quia habet poros sunt apti
et calor penetrans est ...
corpus sequeretur humanum magis in
ingenio sed non frigidat
... socio suo dilectissimo

A a a B C
E f ... l m n
o p q
r s t v x
... ...

intu a

domine.

lantur mal

ligna locum

Vos

ies

saluati et

illuminet

cum mihi

humilia

in sinum

me

et scu

hi.

toris et a

mine.

ab hom

ue

os abs

me ex

[illegible]

Unicum amoris loco salutis ad opto ...
Sua clementia satis bene valeo teq; et oes
mira res e ... si corissime te in puc...
p venias nc fama satis assequeris ...
fons e et affectio cum disciplina amor...
nec tu excogitare ... audes / cumque de...
michi litteras deberis facile illa ... nec...
sepius ratos in ... solebat Ego te antea ...
tu aut nullas amplius ... ad me litteras te ...
maxime spacium pro cupidis sum nunc pos...
in adiscendo quod si verum est ut opinor ...
simpatissimas tardiores efficiat Rogo ...
ut saltem pro eo officio pficias ...
iocari Hoc ad te scripsi q in venit...
Scribe optere nome mi satis p nosti q...
Ut de hijs que istic agerent certior fier...
meas p legeris curriculo rescribe ...
Bartha pte ex me oes socios in notos ...
habere exarare q causa vanitatis ab ...
omem in me sencies dedicissimum ...
pectabo certior fieri possim / Vale et ...
reprehensor ne esto Raptim exarati...
Virginis partu anno dni 1507

Dn̄ Omib R...

A a a B c ... Dn̄ ...
e f g h i k l m n ...
o p q ... willig ... grass ...
r s t v x ... vnd
ə t ᵹ ꝯ ...
... wir ...

adte do
dine miseri
or die me.
um quia do
autem cru
a tris.
bū Ne autem
bulor
am me
est substan
orationem
Ne autem
die tribu
quacunq;
a obli
Nu exur

vnnsserwasser // nott klech

